

Fødevarestyrelsen

05.05.2006

Notat

om

udviklingen i fødevarebårne sygdomme i Danmark i perioden 2000-2005

De zoonotiske bakterier regnes for at være årsag til hovedparten af det samlede antal fødevarebårne sygdomme i Danmark. Der er dog også andre bakterier og virus, som kan give sygdom via fødevarer, men der er ikke krav om, at disse infektioner anmeldes, og derfor foreligger der heller ikke nogen opgørelse over antallet af sygdomstilfælde.

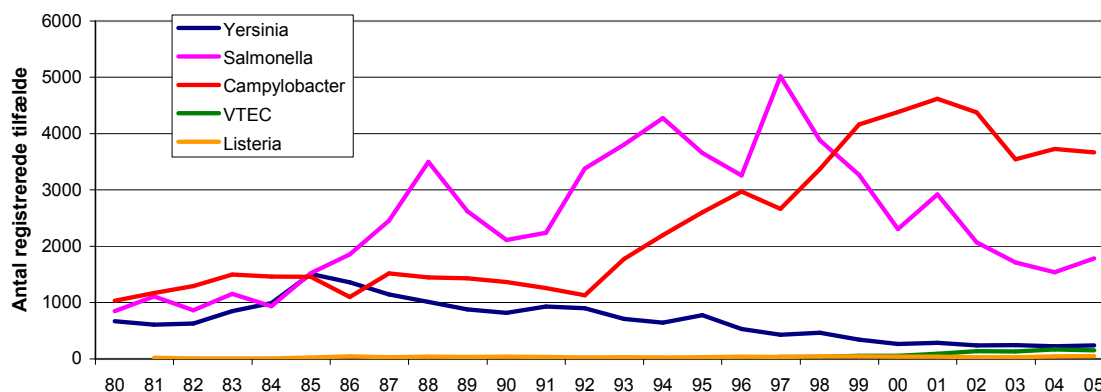
De vigtigste fødevarebårne zoonoser er Salmonella, Campylobacter, Yersinia enterocolitica, verotoksinproducerende Escherichia coli (VTEC) og Listeria monocytogenes. I 2005 blev der af Statens Serum Institut registreret godt 5897 tilfælde af infektioner med disse mikroorganismer. Dette tal dækker over et meget større antal reelle infektioner – måske 10 eller 20 gange flere infektioner end det officielle tal viser.

Registrerede sygdomstilfælde forårsaget af fødevarebårne zoonoser i Danmark 2000-2005.

År	Yersinia enterocolitica	Salmonella	Campylobacter	Verotoksinprod. E. coli (VTEC)	Verotoksinprod. E. coli O157	Listeria monocytogenes
2000	265	2308	4386	60	20	39
2001	286	2918	4620	92	24	38
2002	240	2071	4378	141	23	28
2003	245	1713	3542	128	27	29
2004	228	1538	3724	167	47	41
2005	241	1786	3670	154	25	46

Kilde: Danmarks Fødevareforskning

Udviklingen i sygdomstilfælde forårsaget af fødevarebårne zoonoser i Danmark 1980-2005.

Samlet set er tendensen indenfor de sidste 5 år, at antallet af campylobactertilfælde ser ud til at have toppet og nu falder. I 2004 sås dog et lille stigning. Salmonellatilfældene har været faldende, og dette gælder ligeledes for *Yersinia enterocolitica*. Dog var der en lille stigning for begge disse bakterier i 2005. Antallet af VTEC tilfælde er steget i de sidste år, men en del af stigningen skyldes et udbrud i 2003/2004, hvor kilden sandsynligvis var mælk fra et bestemt mejeri. Antallet af listeriatilfælde har ligget forholdsvis stabilt, men med en svagt stigende tendens.

Sygdomsudviklingen

Nedenfor gives en kort beskrivelse af sygdomsudviklingen for de enkelte zoonoser og for virusinfektioner.

Salmonella

Antallet af registrerede salmonellatilfælde var højest i 1997, hvor ca. 5000 tilfælde blev registreret og har siden da været støt faldende. I de sidste 5 år er antallet af tilfælde faldet fra 2308 i 2000 til 1786 i 2005, svarende til et fald på ca. 23%. Reduktionen er primært sket i antallet af sygdomstilfælde forårsaget af *Salmonella Enteritidis*, hvor der er sket en reduktion af sygdomstilfældene i perioden på 46%. Denne særlige salmonellatype er overvejende knyttet til æg i Danmark, og det konstaterede fald må derfor tilskrives de tiltag, der er gjort for forebyggelse og bekæmpelse af *Salmonella* i fjerkræ og æg. Antallet af salmonellainfektioner forårsaget af *Salmonella Typhimurium* er steget i samme periode fra 436 tilfælde til 561 tilfælde, svarende til en stigning på 29%.

Campylobacter

På blot 8 år steg antallet af registrerede *Campylobacter* infektioner fra 1139 i 1992 til 4620 i 2001. I perioden fra 2001 til 2005 er antallet af registrerede humane campylobactertilfælde faldet fra 4620 tilfælde til 3670, svarende til en nedgang på 21%.

I foråret 2003 blev den danske strategi mod *Campylobacter* udarbejdet i et samarbejde mellem Fødevarestyrelsen, DFVF, Dansk Slagtefjerkræ og Forbrugerrådet. Strategien er frivillig og fokuserer på at reducere forekomsten af *Campylobacter* i slagtekyllingeflokke og i kyllingekød og at fremme bedre køkkenhygiejne hos forbrugerne via oplysning. Efter at arbejdet med strategien er sat i gang, er der set et markant fald i antallet af campylobacterpositive slagtekyllingeflokke og også et markant fald i forekomsten af *Campylobacter* i fersk kølet kyllingekød.

Det er vanskeligt at afgøre effekten af de enkelte tiltag i strategien for reduktion af humane campylobactertilfælde, men det vurderes, at sorteringen af slagtekyllingeflokkene med disponering af negative flokke til fersk kølet kød er af afgørende betydning set i sammenhæng med faldet af forekomsten af campylobacterpositive flokke.

Yersinia enterocolitica

Antallet af sygdomstilfælde forårsaget af *Yersinia enterocolitica* er faldet støt siden 1985, hvor der blev registreret i alt 1512 tilfælde. Det vigtigste reservoir for *Yersinia enterocolitica* er svin. Der har ikke været foretaget en målrettet indsats overfor denne bakterie, men det vurderes, at en del af faldet skyldes en bedre hygiejne på svineslagterierne, som følge af den fokus, der har været på *Salmonella*. I de sidste 5 år er der sket et fald fra 265 registrerede tilfælde til 241, hvilket er et fald på 9%.

Verotoksin-producerende Escherichia coli (VTEC)

I 1997 blev VTEC infektioner gjort anmeldepligtige, hvilket til dels kan forklare den stigning, som er set i de senere år. I perioden 2000 til 2005 steg antallet af VTEC infektioner fra 60 tilfælde til 154 tilfælde, svarende til en stigning på 157%. I Danmark oplevede vi vores første større udbrud med VTEC i 2003/2004, hvor smitekilden efter al sandsynlighed var konsummælk. Dette udbrud, samt den øgede opmærksomhed på infektioner med denne bakterie, kan ligeledes være en del af forklaringen på stigningen.

Listeria monocytogenes

Antallet af infektioner med *Listeria monocytogenes* har i mange år ligget meget konstant omkring 30-40 sygdomstilfælde årligt. I de seneste år har udviklingen dog været svagt stigende. Årsagen er ikke kendt, men samme stigende tendens er observeret i flere andre EU-lande. *Listeria* er en bakterie, som har en særlig evne til at etablere sig i produktionsmiljøet og dermed forurene de fødevarer, der produceres. Som følge heraf er indsatsen overfor *Listeria monocytogenes* primært rettet mod de virksomheder, der producerer fødevarer, hvor denne bakterie udgør en risiko. Disse virksomheder skal, som led i egenkontrollen, have procedurer, der sikrer, at fødevarerne ikke forurenes.

Virusinfektioner

En af de hyppigste årsager til fødevarerbåren infektion forårsaget af virus er norovirus, bedre kendt under navnet Roskildesyge.

Symptomer på infektion med norovirus kan ikke skelnes fra dem, der ses ved de bakterielle mave-tarminfektioner, og er præget af diarré og opkastning. Patienten kommer sig som regel hurtigt.

Virusinfektioner forårsaget af norovirus er ikke anmeldepligtige, og der foreligger derfor ikke noget eksakt tal for antal sygdomstilfælde. De indberetninger om sygdomsudbrud, som Fødevarestyrelsen modtager fra fødevareregionerne viser imidlertid, at der er et stigende antal sygdomsudbrud, hvor norovirus mistænkes som årsag.